

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΤΡΟΦΙΜΑ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η διατροφική κρίση

Με την απομάκρυνση από την παραδοσιακή γεωργία, η ασφάλεια και η ποιότητα των τροφίμων απόκτησαν μεγάλη σημασία για τον σύγχρονο άνθρωπο

Με την εντατικοποίηση, τη βιομηχανοποίηση και την απομάκρυνση από την παραδοσιακή γεωργία, η ασφάλεια και η ποιότητα των τροφίμων απόκτησαν μεγάλη σημασία για το σύγχρονο άνθρωπο. Οι διατροφικές κρίσεις, όπως “η ασθένεια των

τρελών αγελάδων” και “των διοξινών”, αύξησαν την γενική ανησυχία γι’ αυτά τα ζητήματα.

Τις τελευταίες δεκαετίες οι Ευρωπαίοι καταναλωτές είχαν στρέψει την προσοχή τους στην υγιεινή και οικολογική συμπεριφορά. Πώς θα φάνε πιο υγιεινά, πώς θα προστατέψουν το περιβάλλον, πώς θα ανακυκλώσουν τα σκουπίδια τους. Ξαφνικά με τα δυο επεισόδια αποδείχτηκε ότι η τροφική αλυσίδα ήταν παντελώς ευάλωτη. Τα κοτόπουλα και τα παράγωγά τους, τα αυγά, το χοιρινό και τα

παράγωγά του, το βοδινό και τα γαλακτοκομικά, με λίγα λόγια όλη η ζωική παραγωγή, βρέθηκε εκτεθειμένη.

***Η παραγωγή ...τροφίμων
σ' ένα καθαρό και υγιές
περιβάλλον πρέπει
να θεωρείται ότι αποτελεί
μια από τις πρώτες
προτεραιότητες για την ευζωία
και την ευημερία της κοινωνίας***

Η παραγωγή και η κατανάλωση τροφίμων σ' ένα καθαρό και υγιές περιβάλλον πρέπει να θεωρείται ότι αποτελεί μια από τις πρώτες προτεραιότητες για την ευζωία και την ευημερία της κοινωνίας.

Απαιτείται μεγαλύτερη εστίαση στην πρόληψη

και στην εφαρμογή της αρχής της προφύλαξης, για την προστασία της υγείας του ανθρώπου και του περιβάλλοντος.

Όλοι οι κρίκοι της αλυσίδας παραγωγής τροφίμων θα πρέπει να δυναμώσουν και να είναι εξίσου ισχυροί προκειμένου να προστατευθεί επαρκώς η υγεία των καταναλωτών.

Οι καταναλωτές πλέον θέλουν να είναι βέβαιοι ότι τα τρόφιμα που προμηθεύονται είναι ασφαλή, θρεπτικά και υγιεινά και απαιτούν ως εκ τούτου, υψηλότερα πρότυπα ποιότητας και ασφάλειας.

Η παραγωγή τροφίμων σε υποβαθμισμένο ή μολυσμένο περιβάλλον είναι επικίνδυνη για την δημόσια υγεία. Όλοι γνωρίζουν πλέον ότι η μόλυνση του περιβάλλοντος προκαλεί ή μπορεί να προκαλέσει στον άνθρωπο μια σειρά από μικρά ως μεγάλα προβλήματα υγείας, (από αλλεργίες και στειρότητα, μέχρι καρκίνο και πρόωρο θάνατο). Συνεπώς, θα πρέπει να αντιμετωπίζονται αυστηρά οι κίνδυνοι που προέρχονται από τις εκπομπές και απορρίψεις κάθε είδους επικίνδυνων χημικών ουσιών, όπως και από την χρήση στην παραγωγική διαδικασία (ηθελημένα ή όχι) επικίνδυνων χημικών ουσιών.

Οι χημικές ουσίες που είναι επικίνδυνες κρίνεται απόλυτα αναγκαίο να αντικατασταθούν από ασφαλέστερες χημικές ουσίες ή ασφαλέστερες εναλλακτικές τεχνολογίες μη συνεπαγόμενες τη χρήση

χημικών ουσιών, με στόχο τη μείωση των κινδύνων για τον άνθρωπο και το περιβάλλον.

Υπάρχουν κάπου 30.000 τεχνητά χημικά τα οποία χρησιμοποιούνται αυτή τη στιγμή. Αν και γενικά υφίσταται νομικό πλαίσιο που διέπει τη χρήση τους, ελάχιστα είναι γνωστοί οι διάφοροι κίνδυνοι που απειλούν την υγεία. Επομένως, χρειάζεται ένας αξιόπιστος τρόπος για τον εντοπισμό των κινδύνων, για την αξιολόγηση και μείωση των επιπτώσεών τους στην ανθρώπινη υγεία και την παράλληλη διαχείριση της χρήσης τους.

Από το αγρόκτημα στο τραπέζι

...η προστασία των καταναλωτών δεν θα πρέπει να διαδραματίζει δευτερεύοντα ρόλο σε σχέση με τα συμφέροντα των παραγωγών

Έχει γίνει πλέον ευρέως αποδεκτό ότι, όσον αφορά τα τρόφιμα, η προστασία των καταναλωτών δεν θα πρέπει να διαδραματίζει δευτερεύοντα ρόλο σε σχέση με τα συμφέροντα των παραγωγών και ότι

χρειάζεται να αποδίδεται μεγαλύτερη σημασία στην ποιότητα και όχι στην ποσότητα.

Οι πολιτικές και το δίκαιο διευρύνονται και περιλαμβάνουν όλο και ισχυρότερες διατάξεις που συνηγορούν προς την κατεύθυνση της ασφάλειας και της ποιότητας των προϊόντων, όπως επίσης και της ελαχιστοποίησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, από τα προϊόντα και τις υπηρεσίες, μέσω της στροφής σε οικολογικές πρακτικές.

Η προώθηση υψηλών προτύπων ασφάλειας και ποιότητας αρχίζει πρώτα απ' όλα από τα αγροκτήματα. Η Ολοκληρωμένη Πολιτική Προϊόντων είναι πολιτική που διαμορφώνεται τελευταία και περιλαμβάνει ρυθμίσεις για όλο τον κύκλο ζωής των προϊόντων ή των υπηρεσιών.

Δράσεις αναλαμβάνονται προς την κατεύθυνση των παραγωγών και των καταναλωτών για τη σταδιακή αλλαγή των τρόπων παραγωγής και κατανάλωσης. Η ολοκληρωμένη πολιτική αντιμετωπίζει τους πιθανούς κινδύνους σε όλα τα στάδια παραγωγής μέχρι το ράφι του καταστήματος. Η διατροφική ασφάλεια, τα συστήματα πιστοποίησης, η ανίχνευση και επισήμανση ουσιών, η εξοικονόμηση φυσικών πόρων και ο περιορισμός των αποβλήτων, οι πράσινες προμήθειες, κλπ. είναι θέματα υπό εξέταση και κανονιστική ρύθμιση.

Οι καταναλωτές είναι ολοένα και λιγότερο ικανοί να εξακριβώσουν την ποιότητά τους λόγω του αυξημένου βαθμού επεξεργασίας και της όλο και μεγαλύτερης απόστασης μεταξύ των σημείων παραγωγής και κατανάλωσης

Η παραγωγή τροφίμων είναι εξαιρετικά πολύπλοκη. Οι καταναλωτές δεν βρίσκουν εύκολα καλής ποιότητας προϊόντα. Είναι ολοένα και λιγότερο ικανοί να εξακριβώσουν την ποιότητά τους λόγω του αυξημένου βαθμού επεξεργασίας και της όλο και μεγαλύτερης

απόστασης μεταξύ των σημείων παραγωγής και κατανάλωσης.

Η διατροφική κρίση της «διοξίνης» απέδειξε ότι η πολιτική για την ασφάλεια στα τρόφιμα δεν μπορεί να είναι αποσπασματική. Πρέπει να στηρίζεται σε μια πλήρη, ολοκληρωμένη προσέγγιση σε ολόκληρη την τροφική αλυσίδα, από το αγρόκτημα στο τραπέζι και να καθορίζεται με σαφήνεια ο ρόλος όλων των ομάδων που μετέχουν στην τροφική αλυσίδα (παραγωγοί ζωοτροφών, γεωργοί και επιχειρήσεις του τομέα των τροφίμων, δημόσιες αρχές, καταναλωτές).

Μόνο τώρα που έγινε φανερή η προέλευση και οι επιπτώσεις της κρίσης της διοξίνης αποσαφηνίστηκε ότι και η βιομηχανία παραγωγής ζωοτροφών οφείλει να υπόκειται σε εξίσου αυστηρές απαιτήσεις και ελέγχους όπως ο τομέας παραγωγής τροφίμων. Η υγεία και καλή μεταχείριση των ζώων που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή τροφίμων είναι πολύ σημαντική για τη δημόσια υγεία και την προστασία των καταναλωτών.

Η πολιτική «από το αγρόκτημα στο τραπέζι» είναι ανάγκη να καλύπτει όλους τους τομείς της τροφικής αλυσίδας

Η πολιτική «από το αγρόκτημα στο τραπέζι» είναι ανάγκη να καλύπτει όλους τους τομείς της τροφικής αλυσίδας, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής ζωοτροφών, της πρωτογενούς παραγωγής, της επεξεργασίας των τροφίμων, της αποθήκευσης και διανομής, της

υγείας και ευεξίας των ζώων.

Μεγάλο πρόβλημα εξακολουθεί να είναι ο καθορισμός των ορίων για τις προσμείξεις και τα κατάλοιπα των φυτικών και κτηνιατρικών φαρμάκων, η τήρηση των οποίων πρέπει να ελέγχεται. Ο όρος "προσμείξεις" παραδοσιακά καλύπτει τις ουσίες που δεν προστίθενται εκούσια στα τρόφιμα. Μπορεί να είναι αποτέλεσμα περιβαλλοντικής μόλυνσης, αλλά ίσως και να προκύπτει από τις καλλιεργητικές μεθόδους, την παραγωγή, την επεξεργασία, την αποθήκευση, τη συσκευασία, τη μεταφορά ή από αθέμιτες μεθόδους.

Ορισμένες ουσίες βρίσκονται στα τρόφιμα ως αποτέλεσμα εκούσιας χρήσης. Αυτό αφορά τα κατάλοιπα των ζιζανιοκτόνων στα τρόφιμα φυτικής και ζωικής προέλευσης και τα κτηνιατρικά φάρμακα στα τρόφιμα ζωικής προέλευσης. Αν και σε γενικές γραμμές έχουν καθοριστεί οι κανόνες για τη θέσπιση ανώτατων ορίων για τα κατάλοιπα αυτών των ουσιών στα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα, οι έλεγχοι είναι δύσκολοι και πλημμελείς ή και αδύνατοι, γιατί δεν υπάρχουν οι κατάλληλοι μηχανισμοί και εξοπλισμοί. (εργαστήρια).

Διατροφή και υγεία

Η προστασία της δημόσιας υγείας δεν περιορίζεται μόνο στην ασφάλεια των τροφίμων από χημική, βιολογική και φυσική άποψη. Επεκτείνεται στην ποιότητα, την ποικιλία και αξιοπιστία των προϊόντων. Αποσκοπεί επίσης στη διασφάλιση της πρόσληψης των

απαραίτητων θρεπτικών συστατικών, περιορίζοντας ταυτόχρονα την πρόσληψη άλλων στοιχείων, έτσι ώστε ν' αποφεύγονται δυσμενή αποτελέσματα για την υγεία, συμπεριλαμβανομένων των αντιθρεπτικών αποτελεσμάτων. Οι καταναλωτές επιδεικνύουν αυξανόμενο ενδιαφέρον για τη διατροφική αξία των τροφίμων που αγοράζουν και ως εκ τούτου κάνουν αναγκαία την προσφορά σωστών πληροφοριών σχετικά με τη σύνθεση των τροφίμων που καταναλώνουν. Η

Η πληροφόρηση των καταναλωτών πρέπει να εκτείνεται πέρα από τη βιολογική, χημική και φυσική σύνθεση των θρεπτικών συστατικών και να καλύπτει επίσης τη θρεπτική αξία των τροφίμων

πληροφόρηση των καταναλωτών πρέπει να εκτείνεται πέρα από τη βιολογική, χημική και φυσική σύνθεση των θρεπτικών συστατικών και να καλύπτει επίσης τη θρεπτική αξία των τροφίμων.

Στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα οι κανονισμοί συγκλίνουν στο ότι η επισήμανση και οι διαφημίσεις των τροφίμων δεν πρέπει να περιέχουν ισχυρισμούς που αφορούν την υγεία. Επίσης στην απαγόρευση της απόδοσης σε οποιοδήποτε τρόφιμο ιδιότητας πρόληψης, αντιμετώπισης ή θεραπείας κάποιας ανθρώπινης ασθένειας ή αναφορά σε τέτοιες ιδιότητες. Θεωρείται ότι αυτοί οι ισχυρισμοί θα μπορούσαν να οδηγήσουν τους καταναλωτές σε μη ισορροπημένες διαιτητικές επιλογές.

Ωστόσο εξετάζεται η δυνατότητα θέσπισης ειδικών διατάξεων στην ευρωπαϊκή νομοθεσία σχετικά με "λειτουργικούς ισχυρισμούς" (π.χ. ισχυρισμούς που συνδέονται με τα ευεργετικά αποτελέσματα ενός θρεπτικού συστατικού) και "θρεπτικούς ισχυρισμούς" (όπως ισχυρισμούς που περιγράφουν, ανάλογα με την περίπτωση, την παρουσία, απουσία ή το επίπεδο ενός θρεπτικού συστατικού που περιέχεται σε κάποιο είδος τροφίμου ή την αξία του σε σύγκριση με παρόμοια τρόφιμα).

Κρητική διατροφή – Μεσογειακή διατροφή

Κινήσεις από τα κάτω σε ορισμένες χώρες, προσπαθούν να καθιερώσουν και να επιβάλουν ορισμένα νέα πρότυπα διατροφής, ως πρότυπα υγιεινής διατροφής. Τα πρότυπα αυτά προβάλλουν μια ομάδα προϊόντων από μια περιοχή σε συνδυασμό ορισμένες φορές και μ' ένα τρόπο ζωής.

Τούτο γίνεται σε αντιπαράθεση ή εναλλακτικά προς το δυτικό διατροφικό πρότυπο. Δυτικό διατροφικό πρότυπο σημαίνει υπερκατανάλωση προπαρασκευασμένων και βιομηχανοποιημένων τροφίμων, κρέατος, γλυκών, αναψυκτικών και ποτών. Η διατροφική αξία αυτών των τροφίμων, είναι φτωχή σε θρεπτικά συστατικά, ενώ είναι πλούσια σε "άδειες" θερμίδες, κορεσμένα λίπη, ζάχαρα, και άλλες ουσίες ανώφελες ή/και ζημιογόνες. Αποτέλεσμα αυτής της διατροφής είναι η αύξηση της παχυσαρκίας, των καρδιαγγειακών παθήσεων και άλλων ασθενειών, που μειώνουν την ποιότητα αλλά και τη διάρκεια ζωής.

Τα τελευταία χρόνια προβάλλεται και κερδίζει όλο και περισσότερο έδαφος το μοντέλο της μεσογειακής διατροφής. Η μεσογειακή διατροφή αντικατοπτρίζει τις τυπικές διατροφικές συνήθειες των κατοίκων της Νότιας Ευρώπης, δηλαδή της Ελλάδας, της Ιταλίας, της Ισπανίας, της Νότιας Γαλλίας και της Πορτογαλίας κατά ορισμένους. Για άλλους η γεωγραφική περιοχή περιλαμβάνει και τις μη ευρωπαϊκές περιοχές της Μεσογείου. Προβάλλεται ως η κατάλληλη διατροφή για την πρόληψη για των "ασθενειών της αφθονίας", αλλά και γιατί προάγει έναν υγιεινό τρόπο ζωής, γεμάτο ενέργεια και ευεξία, που καλό είναι να υιοθετήσουν και οι νεότερες γενιές. Είναι πλούσια σε φρούτα και λαχανικά και περιλαμβάνει ζυμαρικά, ψωμί, δημητριακά, ρύζι και πατάτες, κρέας, πουλερικά και ψάρια, γαλακτοκομικά προϊόντα, κυρίως όμως το ελαιόλαδο και το κρασί.

Ωστόσο, όπως επισημαίνουν ορισμένοι ειδικοί, η αποκαλούμενη μεσογειακή διατροφή αποτελεί επινόηση καθώς οι διαφορές του τρόπου διατροφής μεταξύ των λαών της Μεσογείου είναι πολύ μεγάλες έως κι αντίθετες. Μ' αυτή την έννοια, πολύ δύσκολα αυτή η διατροφή μπορεί να καθιερωθεί ως πρότυπη. Αντίθετα η Κρητική

διατροφή είναι το πρότυπο της υγιεινής διατροφής που μπορεί να προσδιοριστεί με ακρίβεια το περιεχόμενό της και να πείσει για την αξία της. Όντας πιο ισορροπημένη διατροφή, χωρίς ν' αντιπαρατίθεται στη μεσογειακή, αποτελεί ολοκληρωμένο πρότυπο μέσα στα πλαίσιά της.

Οι περισσότερες από τις έρευνες που έχουν γίνει διεθνώς, αναδεικνύουν την κρητική ως το καλύτερο και πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα μεσογειακής διατροφής.

Παράδειγμα προς μίμηση για υγεία και μακροζωία αποτελούν, σύμφωνα με όλες τις έρευνες, οι Κρήτες προηγούμενων γενεών. Οι έρευνες έδειξαν ότι το μοντέλο διατροφής που προφυλάσσει από εμφράγματα του μυοκαρδίου καθώς και από διάφορες μορφές καρκίνου είναι εκείνο που ακολουθούσε ο αγροτικός πληθυσμός της Κρήτης. Λιτή διατροφή, πλούσια σε χορταρικά, φρούτα, ζυμωτό μαύρο ψωμί, αγνό τυρί, τροφές μαγειρεμένες μ' ελαιόλαδο. Σημαντικός παράγοντας για την καλή υγεία του πληθυσμού της Κρήτης αποτελούσε επίσης η σωματική άσκηση. Η κατανάλωσή ελαιολάδου την ημέρα από τους Κρήτες ξεπερνά τα 70 γραμμάρια ημερησίως. Το μυστικό της μακροζωίας φαίνεται ότι βρίσκεται κυρίως στο ελαιόλαδο.

***Η κρητική διατροφή
συνδυάζει όλα εκείνα
τα στοιχεία της υγιεινής
διατροφής που όταν γίνονται
τρόπος ζωής, εξασφαλίζουν
στους καταναλωτές
καλή υγεία***

Η κρητική διατροφή συνδυάζει όλα εκείνα τα στοιχεία της υγιεινής διατροφής που όταν γίνονται τρόπος ζωής, εξασφαλίζουν στους καταναλωτές καλή υγεία. Προσφέρει στον ανθρώπινο οργανισμό όλα τα απαραίτητα θρεπτικά στοιχεία, χωρίς να

τον επιβαρύνει με περιττές ουσίες.

Πρώτη προϋπόθεση για να καθιερωθεί ένα πρότυπο διατροφής είναι να πιστέψουν φανατικά σ' αυτό οι παραγωγοί των προϊόντων που συνθέτουν το πρότυπο και να εγγυηθούν ότι τα προϊόντα τους είναι ασφαλή και υγιεινά με σύγχρονους όρους.

Ολοκληρωμένη πολιτική για τα προϊόντα

Τα προϊόντα του μέλλοντος χρησιμοποιούν λιγότερους πόρους, δημιουργούν λιγότερα απόβλητα και έχουν μικρότερες επιπτώσεις στο περιβάλλον

Τα προϊόντα είναι θεμελιώδους σημασίας για την ευημερία της κοινωνίας μας και την ποιότητα ζωής μας. Ωστόσο, η αυξανόμενη κατανάλωσή τους αποτελεί επίσης, άμεσα ή έμμεσα, την πηγή του μεγαλύτερου μέρους της ρύπανσης και της εξάντλησης πόρων που προξενεί η κοινωνία μας. Τα προϊόντα του μέλλοντος χρησιμοποιούν

λιγότερους πόρους, δημιουργούν λιγότερα απόβλητα και έχουν μικρότερες επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Η Ολοκληρωμένη Πολιτική Προϊόντων είναι προσέγγιση που επιδιώκει να περιοριστούν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις του κύκλου ζωής των προϊόντων, από τις πρώτες ύλες με τις οποίες ξεκινούν μέχρι την παραγωγή, τη διανομή, τη χρήση και τη διαχείριση των αποβλήτων τους στο τέλος. Ο γνώμονας είναι εν προκειμένω ότι οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε κάθε στάδιο του κύκλου ζωής προϊόντος και να επηρεάζουν τις αποφάσεις των άμεσα ενδιαφερόμενων.

Η ιδέα του κύκλου ζωής πρέπει να προωθηθεί σε όλη την οικονομία, ως αναπόσπαστο μέρος όλων των αποφάσεων

Ολοκληρωμένη ονομάζεται γιατί λαμβάνεται υπόψη ολόκληρος ο κύκλος ζωής των προϊόντων, δηλαδή καλύπτονται όλα τα στάδια, από την εξασφάλιση των πρώτων υλών μέχρι την παραγωγή, τη διανομή, τη χρήση,

την ανακύκλωση ή/και την ανάκτηση και τελική διάθεση. Η ιδέα του κύκλου ζωής πρέπει να προωθηθεί σε όλη την οικονομία, ως αναπόσπαστο μέρος όλων των αποφάσεων σχετικά με τα προϊόντα, μαζί με άλλα κριτήρια, όπως η λειτουργικότητα, η υγεία και η ασφάλεια.

Ο κάθε άμεσα ενδιαφερόμενος είναι αναγκαίο να έχει επίγνωση και να αναλαμβάνει την ευθύνη για τις επιπτώσεις των ενεργειών του, στο βαθμό που οι αποφάσεις του επηρεάζουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των προϊόντων σε κάποιο άλλο, προγενέστερο ή μεταγενέστερο, στάδιο του κύκλου ζωής του προϊόντος. Από την πλευρά της χάραξης πολιτικής, αυτό σημαίνει ότι οι πολιτικές πρωτοβουλίες που επικεντρώνονται σε συγκεκριμένο στάδιο του κύκλου ζωής δεν επιτρέπεται απλώς να μετακυλύουν την περιβαλλοντική επιβάρυνση σε άλλο στάδιο. Η ιδέα του κύκλου ζωής πρέπει να προωθηθεί σε όλη την οικονομία, ως αναπόσπαστο μέρος όλων των αποφάσεων σχετικά με τα προϊόντα, μαζί με άλλα κριτήρια, όπως η λειτουργικότητα, η υγεία και η ασφάλεια.

Η προώθηση της πολιτικής για τη περιβαλλοντική ποιότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών, απαιτεί την αξιοποίηση και των

Για να στραφεί η αγορά σε φιλικότερα για το περιβάλλον προϊόντα και υπηρεσίες πρέπει να προωθηθεί η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»

δυνάμεων της αγοράς στον ευρύτερο δυνατό βαθμό, ώστε να ευνοούνται τα οικολογικότερα, τα «πράσινα προϊόντα».

Για να στραφεί η αγορά σε φιλικότερα για το περιβάλλον προϊόντα και υπηρεσίες πρέπει να προωθηθεί η αρχή «ο

ρυπαίνων πληρώνει» [5], έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι το πραγματικό περιβαλλοντικό κόστος κατά τον κύκλο ζωής των προϊόντων ενσωματώνεται στην τιμή τους. Το περιβαλλοντικό κόστος είναι ανάγκη να εσωτερικεύεται στο προϊόν. Δηλαδή να ενσωματώνεται συστηματικά η ιδέα της «περιβαλλοντικής συμβατότητας» σ' όλα τα προϊόντα και τρόφιμα.

Πρότυπα για την ποιότητα

Τα συστήματα ποιοτικού ελέγχου και διασφάλισης της ποιότητας αναπτύχθηκαν αρχικά, με τα διεθνή πρότυπα ISO 9000 [6] που αποτελούν σε παγκόσμιο επίπεδο κοινή αποδεκτή βάση για την πιστοποίηση των συστημάτων που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις παραγωγής προϊόντων και παροχής υπηρεσιών. Ακολούθησαν

πρόσφατα τα συστήματα πιστοποίησης που καλύπτουν το περιβάλλον (ISO 14001, EMAS [7] κ.α.).

Η καθιέρωση και η τήρηση ενός Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας (ISO 9000) σε μια μονάδα όχι μόνο διασφαλίζει αλλά επιπρόσθετα αποδεικνύει και σε κάθε ενδιαφερόμενο την ικανότητά της να παρέχει προϊόντα ή/και υπηρεσίες υψηλού ποιοτικού επιπέδου.

Το Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας ISO 9000 δεσμεύει την εταιρία ως προς την ποιότητα των προϊόντων ή των υπηρεσιών της. Η ποιότητα εξασφαλίζεται με την καθιέρωση και τήρηση ενός οργανωτικού πλέγματος τεκμηριωμένων υπευθυνοτήτων, διαδικασιών και οδηγιών εργασίας που είναι απαραίτητες για τη διασφάλιση της ποιότητας.

Ένα άλλο Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας είναι HACCP [8]. Το σύστημα HACCP είναι μια μεθοδολογία για την ανάπτυξη συστήματος για την ασφάλεια των τροφίμων. Υιοθετείται από πολλές επιχειρήσεις με δραστηριότητες στην παρασκευή - μεταποίηση - παραγωγή - συσκευασία - αποθήκευση - μεταφορά - διανομή - διακίνηση τροφίμων.

Οι αρχές στις οποίες βασίζεται, αφορούν κατά κύριο λόγο βασικές αρχές και κανόνες ορθής υγιεινής πρακτικής, διασφαλίζοντας με αυτό τον τρόπο την παραγωγή και διάθεση στον τελικό καταναλωτή ασφαλών προϊόντων. Το HACCP συστηματοποιεί τον προσδιορισμό και τον έλεγχο όλων των πιθανών κινδύνων (χημικών, μικροβιολογικών και φυσικών), οι οποίοι είναι δυνατόν να τεθούν υπό τεκμηριωμένο έλεγχο σε όλες τις φάσεις, δηλαδή από την προμήθεια των πρώτων υλών, την παραγωγή, μέχρι και το τελικό σημείο διάθεσης του προϊόντος στον πελάτη. Καθορίζει και εφαρμόζει προληπτικά μέτρα παρακολούθησης και αποφυγής των κινδύνων αυτών, με στόχο κάθε προϊόν να είναι ασφαλές για κατανάλωση.

Τα πρότυπα που ρυθμίζουν στην Περιβαλλοντική Διαχείριση (EMAS, ISO 14001) έχουν ως κύριο στόχο τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των επιχειρήσεων και τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τη λειτουργία τους.

Μία επιχείρηση που εφαρμόζει ένα τέτοιο σύστημα προσδοκά μείωση του κόστους παραγωγής και του κόστους επεξεργασίας των αποβλήτων. Αποσκοπεί στην βελτίωση της εικόνας της προς τους καταναλωτές, τους φορείς, την τοπική κοινωνία. Η υιοθέτηση οικολογικών προτύπων υποδηλώνει την ποιότητα και την ασφάλεια των προϊόντων των επιχειρήσεων.

Όσο η ανάγκη για την προστασία του περιβάλλοντος και για την περιβαλλοντική διαχείριση γίνεται περισσότερο αντιληπτή, τόσο οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν συστήματα Περιβαλλοντικής διαχείρισης θα ευνοούνται στην αγορά. Οι μηχανισμοί αγοράς διαμορφώνουν ένα περιβάλλον στο οποίο εγκλιματίζονται οι επιχειρήσεις, ώστε να καταστούν ανταγωνιστικές και να διευρύνουν τη δράση τους. Η διαρκής πίεση των καταναλωτών προς οικολογικά προϊόντα ή / και οικολογικά αποδεκτούς τρόπους παραγωγής οδηγεί στην ενσωμάτωση από τις επιχειρήσεις του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης. Η δημοσιοποίηση της περιβαλλοντικής δήλωσης με την αντίστοιχη σήμανση του χώρου δραστηριοτήτων ή όλης της επιχείρησης που διαθέτει σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης δημιουργεί τις προϋποθέσεις ανταγωνιστικότητάς της.

Η υιοθέτηση ενός τέτοιου συστήματος και η πιστοποίηση της σωστής περιβαλλοντικής διαχείρισης από μία επιχείρηση, αποτελεί

**Τα πρότυπα, οι τεχνικές
προδιαγραφές και
η πιστοποίηση αποτελούν
«διαβατήρια» εισόδου
στις αγορές**

προϋπόθεση για την εισαγωγή της σε ορισμένες αγορές Ευρωπαϊκών χωρών, καθώς επίσης και για την συμμετοχή της σε διαγωνισμούς ανάληψης έργων και προμηθειών. Τα πρότυπα, οι τεχνικές προδιαγραφές και η πιστοποίηση

αποτελούν «διαβατήρια» εισόδου στις αγορές, διάνοιξης νέων προοπτικών και ανταγωνιστικότητας στην παγκοσμιοποιημένη αγορά.

Τα τελευταία χρόνια ολοένα και περισσότερες ελληνικές επιχειρήσεις αναγνωρίζουν την ανάγκη για ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στην γενικότερη πολιτική τους, ενώ συνεχώς αυξάνεται και ο αριθμός των επιχειρήσεων που υιοθετούν τέτοια συστήματα και πρότυπα ποιότητας. Ο αριθμός των «πιστοποιημένων» αυξάνεται

συνεχώς, καθώς ο μέσος πελάτης όλο και περισσότερο θεωρεί ότι ένα προϊόν ή υπηρεσία είναι γενικά «καλύτερης ποιότητας» όταν παράγεται από επιχείρηση που εφαρμόζει πιστοποιημένο σύστημα ποιότητας ή/και σύστημα διαχείρισης περιβάλλοντος. Τούτο φαίνεται και στην αγορά, με τον πολλαπλασιασμό των ποιοτικών ετικετών, γεγονός που αποδεικνύει ότι το περιβάλλον έχει γίνει βασικός παράγοντας στη διαφοροποίηση και την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων.

